

SAGITARI

Heu vist el llibre de Manuel Brunet, publicat per les "Edicions Diana"? No? Sí? A hores d'ara, suposem que sí. Si no l'heu llegit, en sabeu alguna cosa a més del seu color groc, del seu gruix discret i de la minúscula Diana de la coberta.

Us heu deixat sorprendre pel títol? No? És clar que no! La vostra perspicàcia és massa fina. En sabríeu, per endavant, que és un llibre faceciós, acolorit i fresc, en el qual ni la facècia és maligna, ni el color massa enlluernant, ni la frescor massa glaçada. Ric de paraula i de bonhomia, fa goig que segueixi en aquelles edicions al llibre d'En Pla. Però, ben mirat, no és pas del llibre que cal parlar-vos, sinó d'un risc que heu corregut i que heu ja superat graciosament a hores d'ara. Feliciteu-vos-en.

Per alligonament i, de passada, perquè té una certa gràcia, us recontarem l'anècdota que fa el cas.

Lloc de l'acció: vestibul de l'Ateneu, entre la Biblioteca i el saló d'actes. Personatges: un pseudo-escriptor jove, i un jove escriptor de debò. Protagonista: un escriptor vell, erudit i filòleg, al qual males llengües han titllat de venerable i de docte més d'un cop.

Malgrat de tot, els dos joves l'han acollit amb un somriure obert i li han estret la mà amb una bona encaixada. Ha arribat en el moment precís que l'escriptor autèntic mostrava a l'escriptor "plimsaul" el llibre d'En Brunet amb aire admiratiu.

— L'heu vist? — pregunten al venerable escriptor, gairebé a la una.

I li encaren ran dels ulls el títol sever i magnàfic, prometedor de troballes erudites i d'una pila de noves certeses sobre aquest fet: "El meravellós desembarc dels grecs a Empúries."

L'home, una mica sorprès, llegeix el títol, es posa les ulleres d'or, el pren, l'obre, el fulleja intrigat, cerca l'índex, mira i remira els marges del cantó i de baix de cada pàgina i es queda pensívol.

Al capdavant, entre dogmàtic i despectiu, els el torna, dient:

— No sé, no sé; però un llibre sobre aquest tema sense notes ni cites, no m'inspira cap confiança. S'han fet tants d'enganys en aquesta mena d'obres!

Brindem l'objecció a les Edicions Diana. No podrien utilitzar-la, si fan la segona edició?

Epíleg: poc després d'aquesta escena, el vell erudit comprovava sobre el mapa certes ablusions geogràfiques del llibre d'En Brunet.

• • •

Dies enrera — entre uns poetes — va ésser intentada una estadística ben suggestiva.

— Comptem — van dir-se — els ex-estudiants de capellà incorporats a la nostra literatura....

Anaven de sorpresa en sorpresa. S'hi perdien. Cada un'en trobava de nous i de millors.

— Ja en tinc un altre! Ja en tinc un altre! — anaven dient-se amb una rara fruïció, gairebé amb voluptat.

La prodigalitat amb què sorgien va fer-los preveure un resultat incomplet. Caldrà fer una estadística amb totes les garanties. Altrament, és arriscar-se molt. L'estadística hauria d'esbrinar quina mena de vocació els ha llevat l'hàbit.

Per discreció, però amb recança, ens cal de deixar al marge el motiu més íntim i el més complex del canvi. Cal dir-lo? Aquest motiu tindria potser unanimitat.

Com s'han distribuït els antics seminaristes? La majoria han anat a la poesia. En segon lloc, al periodisme i a l'ensenyament. Els advocats i els comerciants, hi són més escassos. És comprensible!

Voleu noms? Ens resistíem a donar-ne, per por de deixar-nos-en molts. No obstant, iniciem la llista. Que d'altres la completin, si els plau. Drecem la llista en columna:

Ventura Gassol.

Joan Draper.

Lluís Bertran i Pijoan.

Joan Minguéz.

Melcior Font.

Guillem Colom (de Mallorca).

Carles Magrinyà.

Salvador Perarnau (el de "La Esquella").

Francesc Masferrer.

Coll i Rodés.

Manuel Brunet.

A. F. Burgas.

Serra i Toneu.

Joan Antònio i Guàrdies.

Alfonç Nadal.

Etcètera... Fins tenim un ex-frare: En Bordoy-Torrents.

Ara, bé: Qui hi ha guanyat? Qui hi ha perdut? La literatura o l'Església? No hi ha pèrdua ni guany. En tot cas, una mena d'aliança. Una aliança sense arc de Sant Martí, però no per això de menys eficàcia.

Els Seminaris — i això és innegable — forneixen poetes a Catalunya. Per compensar tantes de desercions, a Catalunya gairebé tots els capellans que llegeixen, fan versos. Val a dir que n'hi ha alguns que ho fan bé.

Sabem el secret de provar temperaments. Quan d'un minyó hom en sospiti aptituds literàries, caldrà enviar-lo totseguit al Seminari. Si en surt a temps, bé. Si s'hi queda... també.

* * *

Amè una mica de retard donem la nova. Però la cosa s'ho val i justifica la tardança. Els futuristes celebraren a Milà, mesos enrera, un Congrés nacional. És el primer. Per començar, és suculentíssim.

Teoritzaren, és clar, sobre llurs dogmes: l'alfabet espiritual, el teatre aeri, etcètera. Però la flor del debat va ésser, sense cap dubte, l'actitud davant la música. Heu-vos-la definida:

"Proclamem — han dit — que, per ennoblir la vida, cal que hom faci tant de soroll com pugui i que inventi els sorolls més diversos. Una civilització silenciosa és una civilització menyspreable."

Què hi diuen els inlassables caçaires d'ondes? Què en pensen els del pacient pessigolleig a la galena? L'acord va a favor d'ells.

No sabem el que en pensen o en diuen aquests. Sabem — això sí — quina rèplica ha estat preparada. Cal confessar que és digna i solemne. És proporcionada a l'enormitat de l'acord! Mà per mà, braç per braç, s'hauran dit. I han fet bé. Heu's ací que ha sorgit un Congrés-rèplica. Hi ha la diferència única, però considerable, que, a l'udol dels uns, responen els altres amb un refilar finíssim. Herriot i François Albert oferiren llur ajut al Congrés celebrat per rehabilitar — mai diríeu què? — la mandolina.

Pensant en aquests dos noms, se'ns acut de pensar si a Mussolini no li vindran ganes de rehabilitar la lira nacional.

En la proclama mandolinista, hom és lamenta elegíacament de l'oblit immerescut en què és tingut aquest instrument tremolós i sospirant. Tenen raó, però amiden tot l'abast d'aquest gest?

Dé resultes del Congrés, la mandolina ja és un símbol. Enclou el romanticisme i tot un esperit caducat. És la rehabilitació d'una sensibilitat arrencada. Aplicada la tendència a la literatura o a l'art, on anem a parar?

Imagineu-vos la substitució del dancing per la visió del clar de lluna